

Che!

fra *rebel* til ikon

Hvad var det, der gjorde, at Che Guevara kom til at handle politisk? Hvordan forandredes hans meninger? Hvordan blev han kendt over hele verden i sit korte liv, og hvorfor inspirerer han stadig så mange mennesker? Mike Gonzales har skrevet „Che Guevara and the Cuban revolution“ en glimrende ny bog om Che.

Interessen for Che er vokset enormt i de senere år. Fra Zapatister i Mexico, til arbejdere i Europa og i fagforeninger, er Che blevet et permanent symbol på oprør og antiimperialisme. Hver linie i hans skrifter er blevet vendt, og en film, Motorcykel-dagbogen, får premiere til september. Den viser hans rejser i Latinamerika, som fik så stor betydning i hans liv.

Interessen skyldes uden tvivl den radikaliserende, der med eksplosiv kraft er sket ved fremkomsten af de antikapitalistiske og antikrigsbevægelserne.

Mike Gonzalez' bog er enestående igennem lidenskaben og sympatien for Che og hans medrevolutionæres kamp for et bedre samfund, samtidigt med at forfatteren ser på nogen af problemerne ved den politiske vej de valgte at gå.

Politiseret af verden

Bogen fortæller om, hvordan denne unge, nyligt uddannede læge fra Argentina blev revolutionær, og hvis navn blev synonymt med Cuba. Mike Gonzalez viser os, hvordan Che blev politiseret af selve den verden, der omgav ham. Han blev ikke, som nogen påstår, „født“ som flyvefærdig marxist. Faktisk blev han først sandt politisk bevidst, mens han rejste rundt i Latinamerika på sin trofaste motorcykel. Han mødte de fattigste indfødte indianere, som levede det mest trøsteløse og usle liv. Det fik hans medfødt humane og indfølelse sider frem.

Men det var rejsen umiddelbart efter eksamen, som forandrede hans liv for altid. Det medførte, at han opholdte sig i Guatemala i 1954, da et kup, støttet af den amerikanske regering, væltede en guatemalansk reformistisk venstre-regering, som havde haft den dristighed, at nationalisere de amerikanske ejede gigantiske frugtselskaber. Che var en af de mange unge, som blev radikaliseret ved den lejlighed.

Han sluttede sig til andre ligesindede, som var flygtet til Mexico, og mødte her en ung aktivist, en revolutionær, hvis navnselvfuld - var Fidel Castro. Disse unge så deres kontinent dirigeret af mægtige amerikanske firmaer. De så sig selv som kommunister, også Che selv, da de valgte side til fordel for Sovjetunionen i Den kolde krig. Desværre var Sovjet en totalitær stat og ikke modellen for et socialistisk samfund.

Guerillakrig

Bogen forklarer, hvordan de politiske strategier og ideer, der opstod omkring gruppen, blev udgangspunktet for mange kampe, der fandt sted i regionen de følgende år. Che Guevara samlede disse tanker i én pjece: „Guerillakrig.“ Han mente, at man skulle overtage regeringer militært med en guerillahær. Han holdt på, at udgangspunktet var landområderne, og at besluttsomheden og modet ville sejre over de virkelige farer. Han mente ikke, at det var nødvendigt at vente på de gunstigste betingelser for at kunne begynde på revolutionen. En oprørske guerilla-gruppe kunne skabe de betingelser, mente han. Han troede også på, at denne lille elite-gruppe skulle skabe revolution „på massernes vegne“. Han mente „at guerillakæmperen ville være en slags skytsengel, der altid ville hjælpe de fattige og bekymre de rige så lidt som muligt i de første stadier af krigen“

Så hans tankegang omkring kamp var at organisere en gruppe - for størstedelen mænd - og træne dem militært, ofte med brutal disciplinering. Forfatteren beskriver træningen i bjergklatring og lange marcher ad den 35 km lange Insurgentes Avenue, der løber tværs igennem Mexico City. Che kæmpede med den tynde luft i højderne. Han havde svært ved at få vejret p.g.a. astma. Man så ham altid med en inhalator. Men nu havde gruppen et mål: at vælte den forhadte diktator Batista på Cuba. Cuba var på den tid i 50'erne ikke andet end en legeplads for amerikanere. Havanna var fuld af kasinoer og bordeller, mens almindelige cubanere levede i fattigdom. Kampagnen var lige ved at lide et fatalt nederlag. Landgangen med en lækkerende, overfyldt båd var forsøgt, og regeringens tropper stod og ventede på dem. Af de 82 ombord lykkedes det de 19 at overleve.

Mike G. beskriver, hvordan Che fra det tidspunkt begyndte sit liv som guerillakæmper i de cubanske bjerge. Han var en karismatisk leder, der forstod at indgyde loyalitet og også frygt.

Alle guerillaerne led alvorlige fysiske savn. Men især Che blev holdt nede af sin astma. Forfatteren viser os, hvordan denne lille brogede flok af dårligt udrustede guerillas med held overtog magten i Havanna i 1959. Regimet var ved at falde sammen indefra, og var modent til kollaps. Ikke desto mindre var det et massivt slag mod amerikansk enehærdomme i hele regionen. Straffen var fuldkommen amerikansk blokade, der eksisterer endnu. Mike G. lægger også vægt på den virkning sejren havde på andre revolutionære. Guerillakrig havde vist sig at være værd at satse på. Den havde slået USA, som var vant til at trække i trådene, både politisk og økonomisk.

Cuba - demokrati eller diktatur

Che havde håbet på en virkelig forandring på Cuba, men det skete ikke. Mike G. ser på årsagerne. Han forklarer, at revolutionen lige fra begyndelsen havde grundlæggende svagheder. Det vigtigste var arbejdernes manglende kontrol over produktionsmidlerne og manglende demokrati.

Størstedelen af befolkningsgrupper var kun tilskuere. De havde ikke kontrol over deres eget liv.

Tværtimod pressede den nye regering på med flere krav til arbejderne - om at ofre sig, arbejde hårdere samt melde sig til endnu mere arbejde i weekenden.

Til Che's ros skal det siges, at han selv gik ud til hårdt manuelt arbejde efter lange arbejdsdage i regeringen. På et af de mange fotografier i bogen (fotografen er den kendte Osvaldo Salas) ser man Che arbejde på en bygning „som frivillig“. Den selvopofrelse vandt ham respekt og beundring hos Cubanerne.

Men det var ikke nok - de kunne ikke stå imod USA's boykot, manglen på folkeligt demokrati og manglen på deltagelse i organiseringen af samfundet. Et essentielt træk ved enhver ægte socialistisk revolution.

Der var ikke valg! Regeringen udpegede sig selv. Fra starten kaldte Fidel ikke revolutionen for socialistisk - ej heller den nye stat. Ikke før meget senere, da han havde kastet sit lod ind i Sovjetblokken. Mike Gonzalez' undersøgelse af Che og kammeraternes dilemma efter magtovertagelsen, er fængslende læsning. Mike G. vælger side sammen med dem, imod USA, men viser samtidigt, at deres fejlslagne politiske strategi stadig plager det cubanske samfund i dag.

Det har ledt til det forfærdelige syn Cuba er i dag: Et samfund der kalder sig socialistisk, men som nægter sin befolkning borgerlige rettigheder og enhver form for demokratisk proces. Che var frustreret

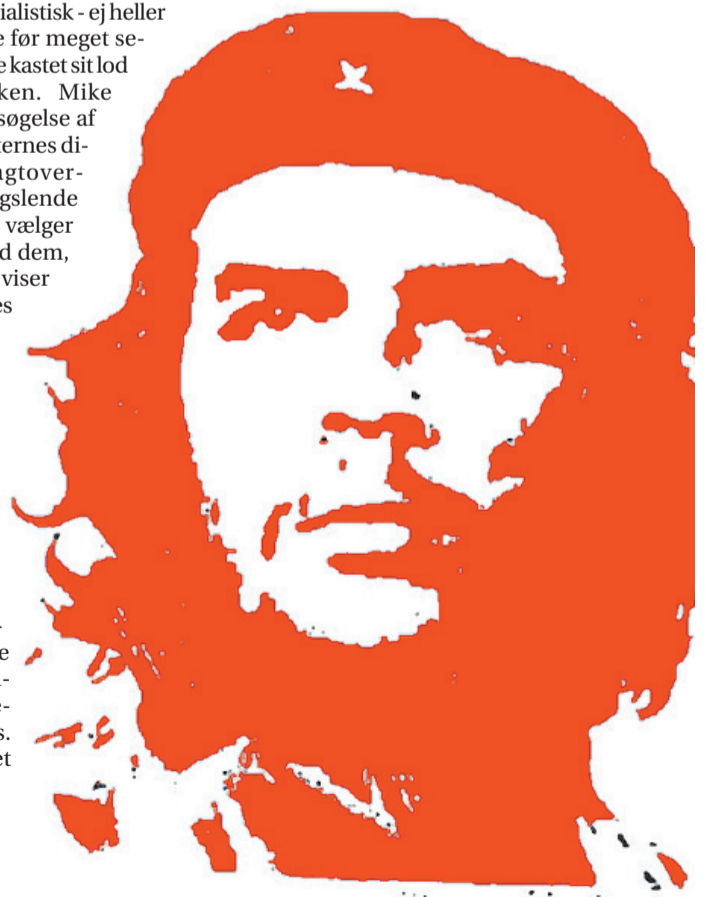
over Cubas voksende afhængighed af Sovjetunionen. Han ønskede at udbrede revolutionen. Han indså at Cuba ikke kunne overleve alene. Det var, rent bogstaveligt en ø i et hav af kapitalisme. Han mistede aldrig modet - Han blev kendt for at ønske: et, to, tre, mange Vietnam'er. Men han blev holdt tilbage af sin strategi. Det var den tragiske modsætning i hans liv. Hans metode var stadig guerillakrig.

Ikonet

Til sidst valgte han at nedlægge alle sine embeder på Cuba og tog afsted til Congo. Missionen led nederlag, og han var heldig at slippe derfra med livet i behold. Sidst tog han til Bolivia for at lede en ny guerillakampagne. Han blev fanget og myrdet af den bolivianske hær, som blev overvåget af amerikanske „rådgivere“. I sit korte liv (1928-1967) var Che allerede en verdensskikkelse, der repræsenterede revolution og antiimperialisme. Millionersørgede over hans død.

I dag er der stadig millioner af mennesker, der ser ham som et symbol på modstand. Måske vil nogen mennesker blive ulykkelige over kritikken i Mike G.'s bog. Men ved at se på både svaghederne og styrkerne hos Che Guevara, gør forfatteren ikke på nogen måde Che mindre! I stedet beriger han vores forståelse af hans bidrag til kampen mod kapitalismen og imperialismen.

JUDITH ORR

Mike Gonzalez er socialist og lektor ved Glasgow University, hvor han underviser i latin amerikanske forhold. Bogen „Che Guevara and the Cuban revolution“ er udgivet på Forlaget Bookmarks, og kan købes på www.modstand.org. Pris 95 kr.